

1. Pólya Tibor karikatúrája Fényes Adolfról, Színházi Élet, 1918. szeptember 8., 25.

FÉNYES ADOLF (1867-1945)

Csendélet kártyákkal | Still-life with cards, 1913

Olaj, vászon | Oil on canvas, 90 x 105 cm

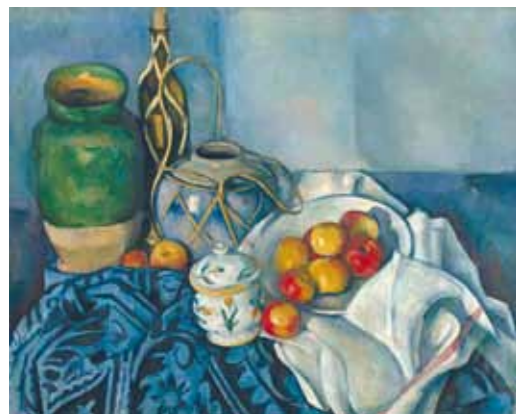
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Fényes A. 1913

Kezdő ár | Starting price: 24 000 000 Ft / 66 667 EUR

Becsérték: 40 000 000 – 50 000 000 Ft

Estimate: 111 111 – 138 889 EUR

Fényes Adolf

2. Paul Cézanne: Csendélet almákkal, 1893-1894
J. P. Getty Museum, Los Angeles

3. Fényes Adolf: Csendélet, 1912
lappang

4. Henri Matisse: Csendélet rózsamuskátlival, 1910
Pinakothek der Moderne, München

Fényes Adolf 1912 őszén – több, mint öt év „hallgatást” követően – az Ernst Múzeumban mutatta be új festményeit, melyek tematikájában – enteriőrök és tájképek mellett – a csendéletek domináltak. Lázár Béla lényeglátó elemzése alapján Fényes a „magyar csendéletet” teremtette meg: új stílusában a felülnézeti perspektíva „naiv rálátását” hétköznapi, „naiv”

motívumokkal vegyítette. Ezzel együtt, Cézanne művészetéhez hasonlóan a dekorativitás eléréséig alakította kompozícióit – mindig úgy, hogy „a tárgy belső természetével ne kerüljön el-lentébe.” Csendéletein az „egyszerű asztalterítés tárgyai” láthatók úgy, hogy „a formák a dekoratív összeállítás mellett önálló életet is élhessenek.”¹ Azaz a Matisse-i értelemben vett „képi orna-

mentika” mellett továbbra is az anyagszerűen megfestett felületek, valamint a világosan szerkesztett térbeli viszonyok domináltak képein.² Ugyanakkor Fényes túllépett az impresszionizmuson: egyéni modernizmus-értelmezése – hasonlóan Rippl-Rónai „kukoricás” képeihez – a magyar avantgárd ébredésének pillanatában is meglepően érvényes álláspontként hatott.³

Fényes csendéletei két eltérő – ugyanakkor sokszor egymást átfedő – közeget jelenítenek meg: a paraszti és polgári környezetet jellegzetes tárgyait. Az 1913-as datálású, Fényes ismert csendéleteinek sorába illeszthető képen tipizált paraszti enteriőrbe nyerünk bepillantást: a gazdagon díszített terítővel beborított asztalon vágott virágok és egy cserép muskátlit, mögöttük a

falon sokszorosított Krisztus-kép függ. A kép további elemei ugyanakkor egy ponton ki-egészítik, árnyalják Fényes csendéleteinek sorát – az előtérben ugyanis két félig üres borospohár mellett félbehagyott kártyaparti nyomai fedezhetők fel. A beállított csendéleteken felsorakoztatott virágok, cserepek és vázák, valamint díszített kugler-sütemények és mézeskalá-

csok mellett a most újra előkerült kép a férfiak nyáresti mindennapjaiba enged bepillantást, így egyúttal feszült átmenetet teremt Fényes „szociális” életképei és „dekoratív” csendéletei között.

SZEREDI MERSE PÁL

1. Lázár Béla: Fényes Adolf új stílusa, in: *Fényes Adolf újabb festményei és rajzai gyűjteményes kiállításának katalógusa* (Az Ernst Múzeum kiállításai, 4), Ernst Múzeum, Budapest, 1912, 4.
2. Révész Emese: *Fényes Adolf* (A magyar festészet mesterei, II/2), Kossuth Kiadó, Budapest, 2014, o. n.
3. Hauser Arnold az 1912-es kiállításról megjelent kritikájában egyenesen Lukács György maximáját alkalmazta Fényesre: „Fényes Adolf is, mint minden impresszionista festő, csak annyiban nagy, amennyiben nem impresszionista” [h. a.], *Az utak elváltak*, Budapest – Pécs, Janus Pannonius Múzeum – MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, 2009, 3. kötet, 457–458.
V. ö.: Lukács György, *Az utak elváltak, Nyugat*, 1910. február 1., 190–193.